

(א) [לעיל י"ג, ט] ר"מ מ"ד,
 (ב) לעיל ח, ד] ר"מ מ"ד,
 (ג) [לעיל ח' מולין קמ"א,
 (ד) [ועיין מוס' נלה ל: ד"ה
 כ"ג]

רבינו הגנאל

ורחינו, לא בחידא דימנא וכר', והא משונה היא, (דשח' [ושרון] ביה בורני פ"י כגון שהיו זרעונין בכלי, והכניס העוף ראשו בתוכו ויכל, כשאינה משונה אלא כך דרכו. בעי רב אשי, צוררות כי אורחיהו הא חצי קיימ' לן היל' חצי נוק. יש שניה בצוררות ואם ישנה לא יתחייב אלא חצי שלשה לה' הנוק שהוא רביע לכל הנוק, או אין שינוי. ועלתה בחיקו. וכן בער, עוד רב אשי כח כחו לסומכוס דאמי' צוררות נוק שלם מוקי' לה בכוחו והא דגמירא לא חצי היל' צוררות חצי נוק גם הוא גמיר היל' דא ומוקי' לה בכה כחו או דילמ' לא גמיר היל', ועלתה גם זו בחיקו. פ"י כח כחו, כגון שהיה פרה מהלכת ונתנה צורר מתחת רגליה ושברה כלם, זה כחה. אבל אם נתן עוד שבר מן הכלי ונפל על כלי אחר ושברו, זו היא כחו כחו. פס"י. היתה מבעטת או שהיו צוררות וכו'. איבעיא להו מהני' היכי פירושא, היתה מבעטת והזיקה בבעטה דהיא תולדה דקין, צוררות כי אורחיהו, ובחריהו חצי נוק ורבנן היא, או דילמ' היתה מבעטת והזיקה בבעטה שהיא תולדה דקין, אמיני צוררות חצי נוק. הא צוררות כי אורחיהו נוק שלם, ומתי' (רבנן) [סומכוס] היא. ת"ש מסיפא דמתני', דרסה על כלי ושברו ונפל על כלי אחר ושברו, על הראשון משלם נוק שלם ועל האחרון חצי נוק. ואי סומכוס, מי אית ליה חצי נוק. פ"י דרסה על כלי ושברו, קיימ' לן רגל ברשות הניזק נוק שלם. אבל אם נתן מכח דריסתה השבר ההוא ונפל על כלי אחר ושברו, דהיינו צוררות כי אורחיהו, חצי נוק. ש"מ מתני' רבנן היא, דלסומכוס לית ליה חצי נוק. ובי תימ' הא דתני דרסה, לאו דרסה על הכלי ממש אלא דרסה על אבן והלכה ונפלה האבן מכח דריסתה על כלי ושברתו, ועוד נתן שבר מן הכלי בעת שבידתו ונפל על כלי אחר ושברו, נשמע הכלי הראשון נשבר מכחה ולפיכך משלם נוק שלם וישני מכח כחה לפיכך חצי נוק, אלא הא בדעא רב אשי כו'. ואמרי' רב אשי רבנן מוקי לה ובעי לה הכי, היתה מבעטת והזיקה בבעטה וצוררות כי אורחיהו, בחריהו חצי נוק. הא צוררות מחמת

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא

משונה הוא. התכונול שאין דרכו לתקוע ככלי. ושדו זיה צורני. שיש זרעים בכלי לאורחיה להכניס ראשו בתוכו ולאכול וכיון לאורחיה לאכול אורחיה נמי לנעוק: יש שנוי לצוררות רביעי נוק. לרבנן דפליגי אסומכוס ואמרי לרורות כי אורחיה חצי נוק היכא דשינה צהן כגון צעטוב צרגלה ומחמת ציעוט התיהו לרורות ושצרה כלים מי חשיב שנוי והוי כחם ומשלם רביעי נוק דהא אהעלאתן חצי נוק הלכך תמוטון רביעי נוק: או אין שנוי לשלם רביעי ולעולם חצי נוק שאין תמוט זהם והעדאה זהם ללא אשכחן תם דמשלם צליר מפלגא:

מכלל דאין שנוי. דלאי יש שנוי לרביעי הוי ח"נ' להעדאתן ואמאי אלעריכא לרביע לביעי דלאי אין תמוט רביעי נוק שלם דהא תמוט רביעי נוק והעדאה חצי נוק: ומשני רב אשי דלמא רבא חס סמלי לומר קאמר. ותרייהו מספקי ליה והכי קא מציעיא ליה יש שנוי או אין שנוי ואם תמני לומר אין שנוי וזו היא דא תמוט יש העדאה לתמוט זו או אין העדאה: מי גמיר סלסה. למשה מסקי דחצי נוק לרורות ומוקי' לה בכח כחו או לא גמיר: והזיקה צציעטה. צלא לרורות ותולדה דקין היא: פ"ט. דקמני ספסא דמתני': דרסה על הכלים כו'. מדחייב לרורות חצי נוק ש"מ מתני' לאו סומכוס היא: ראשון להסוה. אותו כלי שנשבר מחמת התום שביר כלים שדרכה עליו קרי ראשון ואע"ג לרורות נינהו משלם נוק שלם דסומכוס היא: אחרון להסוה. כגון שמאותו כלי שנשבר ע"י לרורות התום שבירים ושברו כלי שלישי דהוי כח כחו ומשו"ה משלם חצי נוק: ספסוט.

ציעיא דרב אשי: רב אשי רביעי נוק נוקי לה. והן צעיא דרסה על כלי אחר ושברו, על הראשון משלם נוק שלם ועל הכלי אחר חצי נוק. ויש שנוי לרורות או אין שנוי אהא תמנימין צעי לה והכי קצעי היתה מבעטת כו'. היסה מהלכט. בצחלר הניזק מנלה לרורות וא"א שלם תהא מנתות כו': אורחיה הוא. וכלרורות דעלמא הוא ומשלם ח"נ: או דלמא הססא מיהא מחמס ציעוט הוא. וא"ת יש שנוי לרורות לרביעי נוק הא רביעי נוק משלמת: ליסנא אחרונה אורחיה הוא. ולרורות נינהו וטולדה דרגל פליגו איעעד וי"ל דא"כ מאי קמ"ל אמרי צי רב ואין לתמוה היכי פליג אצרייתא דסתם אמרי צי רב משמיה דרב ורב תנא ופליג א"ר משום דלא מיתני צי ר' חייא ור' אשעיא לא מותציגין מיניה תיובתא:

ובאה קמיפלגי מר סבר יש העדאה ומר סבר אין העדאה לא בחד ומנא ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי והא משונה הוא דאית ביה בזרני בעי רב אשי יש שנוי לצוררות לרביעי נוק או אין שנוי לצוררות לרביעי נוק ליה מדרבא דבעי רבא יש העדאה לצוררות או אין העדאה לצוררות מכלל דאין שנוי דלמא רבא אם תמצי לומר קאמר אם תמצי לומר אין שנוי יש העדאה או אין העדאה תיקו' ב' בעי רב אשי כח כחו לסומכוס ככחו דמי או לא מי גמיר הלכה ומוקי לה בכח כחו או דלמא לא גמיר הלכה כלל תיקו: היתה מבעטת או שהיו צוררות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הכלים משלם חצי נוק: איבעיא להו היכי קאמר היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או צוררות כאורחיהו משלם חצי נוק ורבנן היא או דלמא היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או צוררות מחמת ביעוט משלם חצי נוק הא כי אורחיה משלם נוק שלם ומני סומכוס היא ת"ש מסיפא דרסה על הכלי ושברתו ונפל השבר על כלי אחר ושברו על הראשון משלם נוק שלם ועל האחרון חצי נוק ואי סומכוס מי אית ליה חצי להתזה ושאיני ליה לסומכוס בין כחו לכח כחו אלא הא דבעי רב אשי כח כחו לסומכוס ככחו דמי או לאו ככחו דמי תפשוט ליה דלאו ככחו דמי רב אשי ברבנן מוקי לה ובעי לה הכי היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או צוררות כאורחיהו חצי נוק הא מחמת ביעוט רביעי נוק ויש שנוי י'א דלמא היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או צוררות מחמת ביעוט חצי נוק ואין שנוי תיקו: בעי מיניה רבי אבא בר ממל מרבי אמי ואמרי לה מרבי חייא בר אבא היתה מהלכת במקום שאי אפשר לה אלא אם כן מנתות ובעטה והתיהו והזיקה מהו כיון דאי אפשר לה אורחיה הוא או דלמא השתא מיהא מחמת ביעוט קמנתזה צוררות י' תיקו: בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא היתה מהלכת ברה"ר (ובעטה) והתיהו והזיקה מהו לקרן מדמינן ליה וחייבת או דלמא תולדה דרגל הוא ופטורה אמר ליה המסתברא תולדה דרגל הוא התיהו ברה"ר והזיקה ברה"י מהו א"ל עקירה אין כאן הנחה יש כאן איתיביה היתה מהלכת בדרך והתיהו בין ברה"ר בין ברה"י חייב מאי לאו התיהו ברשות הרבים והזיקה ברה"ר לא התיהו ברה"ר והזיקה ברה"י והאמרת עקירה אין כאן הנחה יש כאן א"ל הדרי בי איתיביה דרסה על הכלי ושברתו ונפל השבר על כלי אחר ושברו על הראשון משלם נוק שלם ועל האחרון משלם חצי נוק ותני עלה במה דברים אמורים ברשות הניזק אבל ברה"ר על הראשון פטורה ועל האחרון חייבת מאי לאו התיהו ברשות הרבים והזיקה ברשות הרבים לא התיהו ברשות הרבים והזיקה ברה"י והאמרת עקירה אין כאן הנחה יש כאן אמר ליה הדרי בי איני והאמר

י"א.

ובאה קמיפלגי. תימה מנליה דפליגי דלמא רמי צר יחזקאל דאיעעד ואמרי צי רב צלא איעעד וי"ל דא"כ מאי קמ"ל אמרי צי רב ואין לתמוה היכי פליג אצרייתא דסתם אמרי צי רב משמיה דרב ורב תנא ופליג א"ר משום דלא מיתני צי ר' חייא ור' אשעיא לא מותציגין מיניה תיובתא:

רבי תימא ראשון להתזה. ואע"ג דלא שייך לפרש הכי צרייתא דלקמן דתני עלה זד"א צרשות הניזק אצל צרה"ר על הראשון פטור ועל האחרון חייב ואי ראשון להתזה או כך יכול להיות ראשון להתזה או צרשות הניזק או צרה"ר כמו שני להתזה מכל מקום מנתזין מני שפיר מיפסחא הכי:

רב אשי ברבנן מוקי לה ובעי לה הבי. הוה מני למימר דלמ"ל קאמר את"ל לאו ככחו דמי מנתזין רבנן היא או סומכוס היא אלא עדיפא ליה למיבעי ציט שנוי ואין שנוי ונראה דציעיא דלעיל לא היתה אלא אי מנתזין איירי לצוררות כי אורחיה או ע"י שנוי ותו לא והש"ס הוסיף מדעתו רבנן היא או סומכוס היא ורב אשי מפרש דאיעעד להו אי יש שנוי לרביעי או אין שנוי וכה"ג איכא פ' המקבל (צ"מ דף ק"ב. ושם ד"ה אומן) גבי צעיא דרב ששת דקבנן עוצר צבל תלין או אין עוצר שהוסף הש"ס לומר אומן קונה צצצח כלי כו' ורב ששת שאלו סתם ובהגוזל קמא (לקמן דף ט"ז. ושם ד"ה צלחא) נזכח דמיירי צצצחא דלגרתמ' א:

במקום שאי אפשר לה אלא רב וכו'. אין לפרש דאיירי צרה"ר ומיבעיא ליה דאם אורחיה פטור מניד דהוה ארגל מדלל קאמר היתה מהלכת צרשות הרבים כמו צצצחא דקמון ופ"ה עיקר: אצל

ביעוט רביעי נוק ויש שנוי י'א דלמא היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או צוררות מחמת ביעוט חצי נוק ואין שנוי תיקו: בעי מיניה רבי אבא בר ממל מרבי אמי ואמרי לה מרבי חייא בר אבא היתה מהלכת במקום שאי אפשר לה אלא אם כן מנתות ובעטה והתיהו והזיקה מהו כיון דאי אפשר לה אורחיה הוא או דלמא השתא מיהא מחמת ביעוט קמנתזה צוררות י' תיקו: בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא היתה מהלכת ברה"ר (ובעטה) והתיהו והזיקה מהו לקרן מדמינן ליה וחייבת או דלמא תולדה דרגל הוא ופטורה אמר ליה המסתברא תולדה דרגל הוא התיהו ברה"ר והזיקה ברה"י מהו א"ל עקירה אין כאן הנחה יש כאן איתיביה היתה מהלכת בדרך והתיהו בין ברה"ר בין ברה"י חייב מאי לאו התיהו ברשות הרבים והזיקה ברה"ר לא התיהו ברה"ר והזיקה ברה"י והאמרת עקירה אין כאן הנחה יש כאן א"ל הדרי בי איתיביה דרסה על הכלי ושברתו ונפל השבר על כלי אחר ושברו על הראשון משלם נוק שלם ועל האחרון משלם חצי נוק ותני עלה במה דברים אמורים ברשות הניזק אבל ברה"ר על הראשון פטורה ועל האחרון חייבת מאי לאו התיהו ברשות הרבים והזיקה ברשות הרבים לא התיהו ברשות הרבים והזיקה ברה"י והאמרת עקירה אין כאן הנחה יש כאן אמר ליה הדרי בי איני והאמר

עין משפט

נר מצוה
 יח א מיי פ"ב מהל' מוקי ממון הל' ט י וע' בהשגות ובמ"מ סמג עשין טו טושי"ע ח"מ כ"י ש' סעיף ט:
 יב ב ג ד מיי פ"ב מהל' מוקי ממון הלכה ו סמג עשין טו טושי"ע ח"מ סמג ט' סעיף ו ח:
 כ ה מיי שס ה' ה עיין בהשגות ובמ"מ טושי"ע ט' סעיף ג:
 בא ו מיי שס הלכה ד טושי"ע ט' סעיף ד:

רבינו הגנאל

(המשך)
 ביעוט, חצי שלחצי שהוא רביעי שלוקו ויש שינוי לצוררות, וכל דין משונה לשלם חצי מה שמשלם כדרכה, או דילמ' היתה מבעטת כו'. ועלתה בחיקו. בעי ר' אבא בר ממל היתה מהלכת במקום צוררות שאי אפשר לה [אלא] אם כן מנתות [וביעוטה] והתיהו מהו. כיון דלא איפשר לטגויי אלא אם כן מנתות, אורחה הוא ורגל ברשות הנוק נוק שלם משלם. או דילמ' השתא מיהא ביעוט נותן, וצוררות נינהו. ועלתה בחיקו. וכל היני שמענתא דסלכא להו בחיקו, קיימ' לן דממונא לקולא ולא מפקינן. בעי ר' ירמיה מר' זירא היתה מהלכת ברשות הרבים והתיהו מהו. לקרן פטורה. אמ' ליה תולדה דרגל היא. פשט ליה כרבא דאמי' בריש פירקין קמא צוררות רשות הרבים הן ופטורה ברשות הרבים. תוב בעא, הותיה ברשות הרבים והלך הצורר והזיק ברשות היחיד מהו. אמ' ליה עקירה אין כאן הנחה במקום העקירה רשות הרבים היא ופטורה, וכיון שאין חייב על העקירה בהנחה לא איכפת לן היכא היא, ואותבי עליה והודר ביה, ואמ' ליה הדרי בי, ש"מ.

והא"ר

דלמא. כל לרורות כי אורחיהו תולדה דרגל נינהו ופטור צרה"ר: ספסוה צרה"ר. כי אורחיה והלכו לרורות צרשות הניזק ושברו כלים: הנהא יש לאן. בתמיה. כלומר פטור הואיל ועקירה הואי במקום פטור: והזיקה צרה"ר. חייבת. אי אמרת צעלמא לרורות כי אורחיהו לקרן מדמינן להו לחייב צרה"ר כי קרן דהא דמי לקרן דמשלמת חצי נוק כי קרן ואע"ג דקרן משונה הוא ולרורות אורחה הוא הלכך צרשות הרבים חייבת חצי נוק אלא לדיקד דלמרת כל לרורות כי אורחיה לרגל מדמינן להו משום דהוי תולדה דרגל ואע"ג דהתם נוק שלם ולרורות חצי נוק אמאי תני צרה"ר חייב: על הראשון פטור. דרגל הוי ועל האחרון חייב מאי לאו כו': והא"ר